NAGYLÓK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TERVEZET

2017.

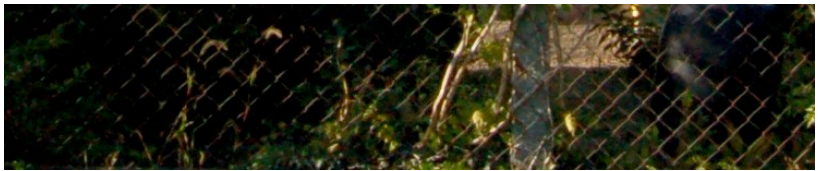

Tisztelt Polgárok!

Tisztelettel:

Tóth József

polgármester

NAGYLÓK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1 BEVEZETÉS
3. oldal

2 NAGYLÓK BEMUTATÁSA
5. oldal

3 ÖRÖKSÉGÜNK
13. oldal

4 TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK
27. oldal

5 AJÁNLÁSOK
25. oldal

6 JÓ PÉLDÁK
35. oldal

7 JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK
37. oldal

BEVEZETÉS

A település arculatának alakulása minden lakójának ügye, hiszen az arculatot az egyenként megépített épületek összképe, együttese határozza meg. Ezért a házépítés nem csupán az építtető magánügye, hanem a település lakóival való közösség felvállalása is attól a pillanattól kezdve, hogy az építés helyszínét kiválasztotta. Ha egy utcában a meglévő egységes hangulatú házak közé bekerülnek elütköző tömegű, arányú, színű házak, akkor az utca világa zavaros lesz, mint egy olyan zenekar, amelyikben néhány hamis hangszer más darabot játszik mint a többi. Ezzel szemben, ha a településrész sajátos jellegét felismerő, azt közösen felépítő házak állnak együtt, az olyan, mint amikor az összehangolt hangszerek egy zenemű különböző dallamait szólaltatják meg eggyé olvadva. A község vezetése hozhat bármilyen szigorú szabályokat az építkezésekre vonatkozóan, az kevés lesz az összhang megteremtéshez, mert az az egyes építkezők arculati döntésein múlik. A közösen kialakított arculat végeredményben minden egyes építkezőnek feladata és élménye is!

Nagylók sajátos arculatának alakításához kíván segítséget nyújtani ez a kézikönyv a településen építkezők, a tervezők és a község vezetői számára is. Ismerteti, bemutatja a település megkülönböztethető karakterű területeit és karakterüknek meghatározó összetevőit, sajátos tulajdonságait és építészeti értékeit. Ha a falu lakói nem ismerik ezeket, akkor idegen építési szokások bűvöletébe kerülnek, és az egyedinek gondolt szokatlan épületekkel szétfeszítik a település sajátos szövetét. Azonban, ha Nagylók lakói felismerik és megszeretik lakóhelyük karakterét, értékeit, akkor tudatosabban tudják felvállani az összhangba való illeszkedést.

Az arculati kézikönyv jó példákon keresztül mutatja be a már kialakult karakterhez illő megoldásokat, másrészt kevésbé jellegzetes településrészeken a kívánatos arculathoz irányt mutató megoldásokat.

1

NAGYLÓK BEMUTATÁSA

FÖLDTAN, ELHELYEZKEDÉS

Uradalmi majorból kialakult település a Seregélyesi-rög délnyugati, Sárvíz-völgyre tekintő peremén. Egykori lefolyástalan löszvölgy peremén települt, átlagosan 150 méter tengerszint feletti magasságban. Területének nagyobb része aprólékosan tagolt, löszös dombság. A község határa a jégkorszak folyamán erózió által alakított terület volt, s a folyóvízi eróziós tevékenység a pannóniai üledékes takarót jelentékenyen lepusztította, s felszínébe széles eróziós medreket vésett.

A domborzat jelenlegi arculatát és formáit az utolsó jégkorszakban képződött lösztakaró, a fiatal szerkezeti mozgások és a lösz sajátos lepusztulásformái szabták meg. A továbbiakban a lösztakarta domborzatot a szerkezeti mozgások módosították. Szántóit többnyire közepes termékenységű erodált mezőségi talajok, típusos mészlepedékes csernozjom, réti csernozjom borítják. Fekvése részben sík, részben dombos. A község déli részén húzódik a Garda-hegy, amely átnyúlik Kislók határába is. A Garda-patak Sárszentmiklós-Károly-major területén lép be a község határába, majd Felsőkörtvélyesen át Sárszentágotát érintve a Sárvíz (Nádor-csatorna) folyóba ömlik. A Garda észak-déli irányú folyása közben más patakokkal nem egyesül. Éghajlatát - a szomszédos községekéhez hasonlóan - a tartós nyári meleg, a bőséges napsütés és a nagyfokú csapadékszegénység határozza meg.

A szűkös csapadék és a magas nyári hőmérséklettel járó párolgás következtében vízháztartási mérlege erősen veszteséges. A tavasz általában március közepén kezdődik, nyara meleg, szeles és esőtlen. A tél november utolsó harmadában köszönt be, rendszerint enyhe időjárás a jellemző. A csapadék az őszi évszak kivételével általában kevés, gyakoriak a szeles időszakok.

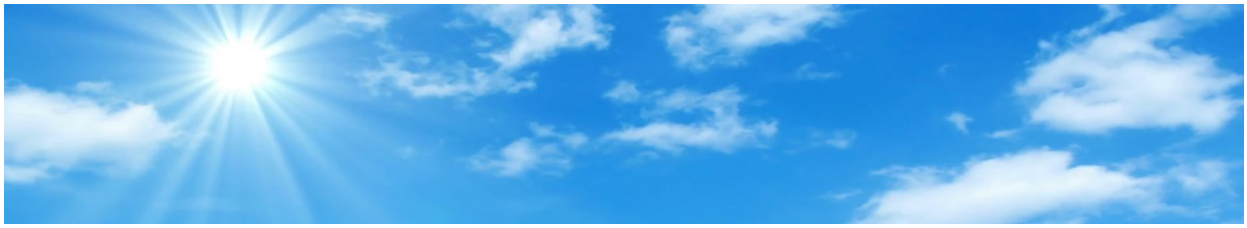

Felszíni vizeit a Garda-patak és még néhány időszakosan csordogáló vízfolyás és egy természetes tó, a Piroska-tó képviseli. A talajvíz is csak nagyobb mélységben (10-15 m) fordul elő, kitermelhető vízkészletet nem tartalmaz. A község határában két vasútvonal húzódik át, bár vasútállomás egyiken sincs. Nagylók áru-, és személyforgalma Szilfamajorra terelődik. Nagylók postaforgalmát Szilfamajor bonyolítja le.

A TÖRTÉNETI MÚLT

Az 1945. július 20-i községi közgyűlésen tárgyalták Garda és Szilfamajor Nagylókhoz történő csatolását. 1946. május 21-én Nagylókon tartott községi közgyűlésen elfogadja a képviselő-testület, hogy Szilfa és Gardamajor Nagylókhoz tartozzék. Nagylók határában két telepes község alakult. Az egyiket Nagyhantoson, a másikat Kislókon alapították. Nagyhantosra Sirokról, Jászfényszaruból érkeztek telepesek, de a megalakult Újhantosra telepítettek le helyi gazdasági cselédeket is. A telepeseken (79 család) túl 133 helybeli család ügyét is rendezték.

A belterületen rövid idő alatt 280 házat építettek fel, az uradalom gazdasági épületeit elbontották, azokat a lakóházak építésénél felhasználták, de a kastély, a magtár, az iskola megmaradt. Kislókra Jászárokszállásról 24 család érkezett, és itt telepítették le az uradalom 83 gazdasági cselédjét. Sárbogárdról 1946-ban 106 család kérte Kislókra az áttelepítési engedélyt. A kislóki telepítési tervet 1946. március 22-én hagyták jóvá. Kislók belterületén 212 házhelyet parcelláztak, és itt 153 ház építését kezdték meg.

Az uradalmi épületek közül a tisztilak, a magtár, a leventeotthon, a gépház, az iskola épülete megmaradt. 257 aláírással ellátott beadvány érkezett Hantos-telepes községből a nagylóki elöljárósághoz, mely szerint nagyközséggé történő alakulásukat kérelmezték a belügyminisztertől. A nagylóki községi közgyűlés az elszakadáshoz hozzájárult, miközben megállapította, hogy Nagylók és Kislók község még mindig elég nagy ahhoz, hogy nagyközség maradjon. A Garda-völgytől keletre fekvő fennsíkon van egy bronzkori település urnatemetője. A székesfehérvári múzeum kocsisírból való szép római bronzedényeket őriz Nagylókról: egyik nyeles tál (patera), a másik bronz kancsó. Erdőmajorban honfoglaláskori temető van, ahonnan honfoglaló harcos sírja került elő. A község neve 1258-ban bukkan fel Lók alakban, de eredete bizonytalan. Egyes vélemény szerint a székely nyelvjárási lók „lapály, rét” főnévvel kapcsolható össze.

A Nagylók névváltozat előtagja a Sárbogárdhoz tartozó Kislók előtagjával áll szemben, de A XVIII. század végén előfordul Öreglók változat is. Lók 1258 előtt a Győr nemzetségé, melyet ebben az évben adtak el több más birtokkal együtt. Az új tulajdonos, Moys nádor és Szana comes. 1344-ben ismét említik a birtok nevét, ahonnan egy töbörzsöki hatalmaskodás kivizsgálásához Lókról királyi embert küldtek ki. Ezután mintegy 2 évszázadon át adat nincs róla, illetve eddig nem ismerünk olyan forrást, amely Nagylókot a XIV. század közepétől a XVI. század utolsó harmada elejéig említené.

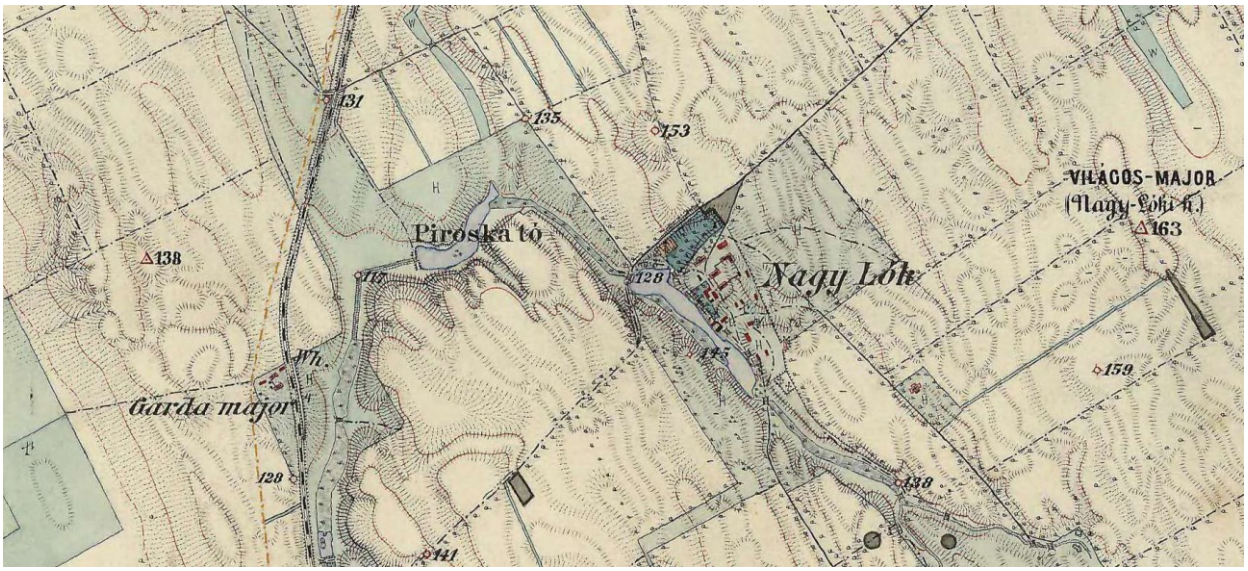

A török hódoltság idején 1580-tól vannak adatok Gardára és Lókra. A török forrás Harda-Lóknak mondja a két települést, amelyet egy birtokként kezel a török földesúr. Harda török elnevezése semmiképpen sem vonatkozik a Cece melletti Hardra, hanem Garda torzítása. E tényre Dávid Géza a simontornyai szandzsák a XVI. században című könyvében is utal, amennyiben megjegyzi, hogy 1565-ben is Harda-Lóknak neveznek egy birtokot, sőt 1590-ben is előfordul ez a név. A török hódoltság után jó ideig nem tudunk Nagylókról. Valószínű, hogy Körtvélyes birtokkal együtt köznemeseké volt.

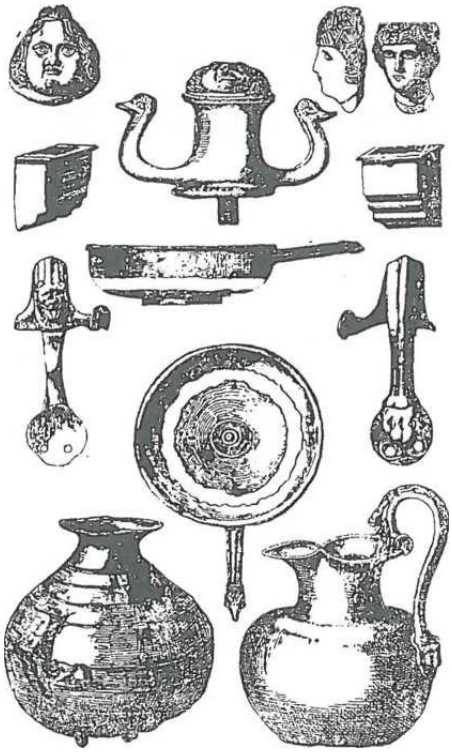

A modern közigazgatás megteremtése során az uradalmi pusztákat 1850-ben községi szervezetbe sorolták, és az adóközség székhelyét Nagyhantoson rendezték be, majd a székhelyet 1872-ben Nagylókon szervezték. A szervezet 1872 őszén változatlan maradt, amikor a vármegye beleegyezett Zichy Pál gróf azon kérelmébe, hogy „az anyaközség” ezután Nagylók legyen. Az anyaközség elnevezés Nagylókpuszta volt, ahol egy uradalmi épületrészben megszervezték a községházi adminisztrációt.

1897-ben a község lakóinak száma 2174 fő, a nagylóki jegyző Magyary Sándor, aki ekkor 20 esztendős és 1897. február 18-án választották meg erre a tisztségre. A 9 pusztából álló községben 26 iskolaköteles tanuló volt. A körorvos hetente egy alkalommal látogatta meg a községet, akinek a székhelye 1877-től Sárosdon volt. Az első világháború Nagylóktól is súlyos áldozatokat követelt. A lóki falukép alakítása az 1930-as években indult meg, majd 1945 után felgyorsult.

A lóki-hantosi puszták községi szervezete a múlt század közepén alakult ki. 1850-1872-ben Nagyhantospuszta a községközpont, 1872 után Nagylókpuszta. A pusztaközségi szervezet 1930-ig funkcionált, a falukép ezután alakult ki az úrilakok, kastélyok mellett. Nagyközségi státusa van 1900-tól, 1950-től önálló tanácsú község.

Az 1949. július 4-i közgyűlés a község nevének megváltoztatását határozta el. Az új községnév Kossuthfalva lett volna, de a névváltozás kapcsán a képviselőtestületi határozat a történeti hagyományt nélkülözte, így azt már a járási főjegyzői hivatalban elvetették. Az alispán arról értesítette a községet, hogy a belügyminiszter a névváltozást nem engedte meg, „mert Nagylók ősi magyar helynév, melynek fenntartása szükséges”. Azt azonban megemlítette az alispán, hogy Szilfamajor vasútállomás nevét Nagylók-vasútállomásra cseréljék.

A TELEPÜLÉSSZERKEZET KIALAKULÁSA

Nagylók sajátosságát a háború előtti parcellázások adják, aminek eredményeként 1945-ben egy kisebb falukezdemény alakult ki. Ez a falukezdemény a parcellázások jellegzetes szabálytalanságainak megfelelően nem alkotott zárt struktúrát. Egyik utcája a vasúti átkelőtől vezetett a tó felé, a másik erre merőlegesen haladt egy országút mentén. Mindemellett ott volt a két major is, az egyik a töltés keleti, a másik annak nyugati oldalán. A falu szélső házai között akár három kilométert is gyalogolhatunk, holott ugyanekkora települést egy szabályos raszteres hálóban fele-kétharmada távolságokkal is ki lehetett volna alakítani. A leginkább kieső terület a Szilfamajor alatti parcellázás. Mai formájában ez az átlós-sugaras utcaszerkezet csak szelete egy elképzelt félkörnek, amely kelet felé a vasút vonalára nőtt volna rá. Mivel azonban a telepes falu végül nem ide került, csak az állomás és a Szilfamajor közötti részek beépítésére került sor. A szilfamajori részen mind a mai napig a telepes típusházak dominálják az utcaképet. Az íves utcaszakaszokon, ahol amúgy is csak kis szakasz látható be, viszonylag széles, 25—30 méteres parcellák születtek. A szellős beépítés miatt már-már tanyabokorszerű hatás keletkezik.

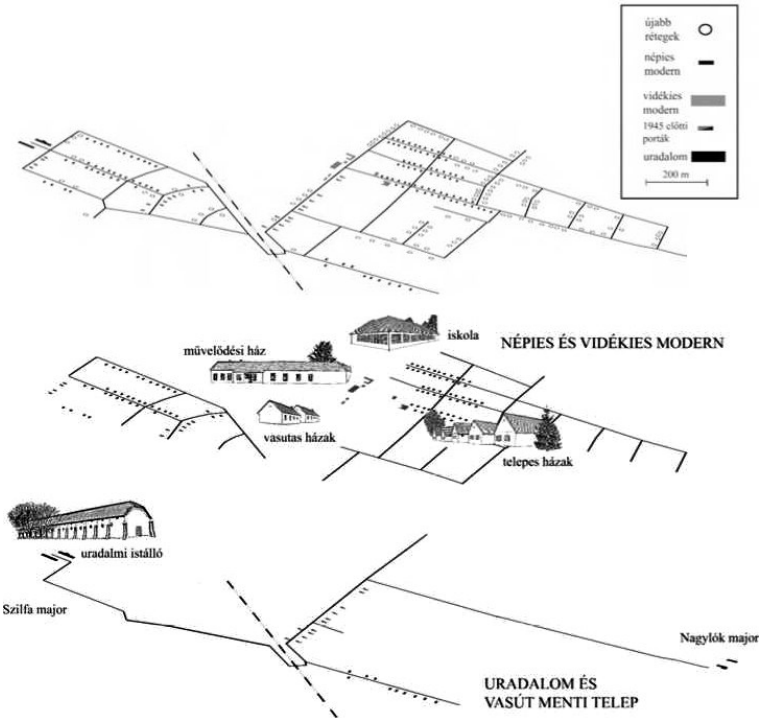

Az 1945 utáni falu másik fele a vasúton túl terül el, de nem közvetlenül a sínek mentén. Ezen a részen ugyanis főként 1945 előtti FAKSZ-házak állnak, sokuk már kibővítve. A másik, háború előtti parcellázáson, tehát a volt országút mentén néhány ikerház is található. Ezeket a visszaemlékezések szerint a vasút állami alkalmazottai kapták szolgálati lakásként. Mintegy

hatszáz méter után a kiépülő sor derékszögben keresztezte a regionális forgalom szempontjából egykoron igen jelentős Sóhordó utat. 1945 után a Sóhordó út északi szakaszát beszántották, a déli részét pedig az új falu főtengelyévé tették. Az ily módon „T" alakúvá egyszerűsödött teresedésben épült ki a faluközpont. A legkitüntetettebb pozíciót a kultúrház foglalja el, körülötte a tanári ikerlakással, az iskolával, a tanácsházával (ezt utólag fa timpanonnal látták el), a takarékpénztárral és az idősek otthonával. Noha az épületek talán túlságosan is mereven nőttek rá az útra, gazdagon parkosított környezetükkel megvalósítják a vidéki modern faluközpontról alkotott ideálját. Ugyancsak a negyvenes évek építészeti elképzelései dominálják a központból kifutó lakóutcákat. Mivel ritka volt a bővítés, s ha volt is, inkább a hátsó helyiséget duplázták meg, illetve nyári konyhákat emeltek, az oromzatos házvégek alkotta utcakép máig fennmaradt. Az oromfalon itt-ott még az eredeti nyílászárók és a zsalugáterek is láthatók. Noha a házak nem fehérek, a színezések visszafogottnak mondhatók. A telepes falu azonban máig sem töltötte ki a teljes belterületet.

A falu széle felé haladva fokozatosan ritkul a településszövet, míg végül néhány tömböt szinte teljesen üresen hagytak. A települést a névadó majorság zárja le, amely azonban a hatvanas-hetvenes években szinte teljesen átépült.

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

A településközponttól dél-nyugati irányban, attól kicsit távolabb található. Szabályos telekosztású területen épült, az utcasorban elhelyezkedve. A templom a plébániával együtt épült az egyházmegye és a hívek összefogásaként 1957 és 1960 között. Till Károly tervezte és építette, az oltárt a bicskei Karle István tervei alapján Collonego Frigyes kivitelezte. Az oltárképet Benedek Katalin festette. A templomot a Nagyboldogasszony tiszteletére Shvoy Lajos megyéspüspök szentelte fel. Az udvar előkerti részén álló különálló harangtornyot Radványi György tervei alapján Halász Béla kőművesmester építette 1987-ben.

TAVIPALOTA TURISTAHÁZ

A Piroska tóhoz vezető út végén található rendezett környezetben. A horgászathoz és a természetjáráshoz kapcsolódó turisztikai igényeket szolgálja ki, két vendégszobájában egyszerre 20 fő szállásolható el.

KÖZÖSSÉGI HÁZ

A közösségi ház, ami a közelmúltban esett át egy átfogó fejlesztésen, a településre bevezető út végén található kereszteződés fókuszában található. Környezete is rendezett, előkertjében található a település létrejötte előtti kilenc majorságnak kopjafákkal emléket állító díszkert is.

PIROSKA TÓ

A természetes tó a település belterületének déli határvonalánál található. Az odavezető út mentén található a turistaház is. Rendezett tóparti környezet jellemzi a lankás dombságok által körülölelt tavat, melybe beletartoznak a kiszolgáló létesítmények is. Az út felöli végén árnyas részen található a büfé és a kifogott halak feldolgozását lehetővé tevő faépület együttese.

PARK

A közösségi házzal átellenben található az egyik legnagyobb belterületi zöldfeleület. Itt vannak a világháborúk hősi halottjainak emléket állító emlékművek.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

Nagylók közigazgatási területén belül a külterületi részekkel körülzártan található a belterületbe tartozó területi rész. A demográfiai adatok tükrében nem várható további jelentős, a kialakult belterületek bővítését célzó döntés. Keleti részen három lehatárolás található zártkerti felhasználási móddal. A következőkben a térképeken ábrázolva először a külterületi, majd a belterületi különböző karakterű részek kerülnek lehatárolásra.

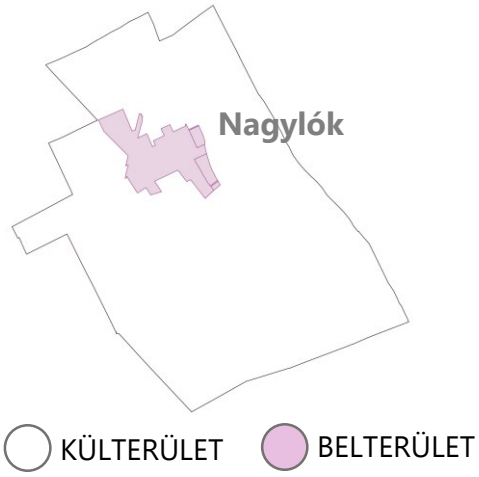

A beépített és beépíthető településrészeket a külterület veszi körül, ahol elsősorban a mezőgazdasági művelés, a környező erdőségek és a természetvédelmi tényezők játszanak meghatározó szerepet. Az északi és a déli településvégeken található a két legjelentősebb majorság épületei. A mezőgazdasági területeken jellemzően az adott terület művelési ágához kötődő növénytermesztés és állattartás, illetve az ezekkel kapcsolatos termékek feldolgozását, tárolását szolgáló építmények jelennek meg. Beépítettségére a telephelyszerűen álló elrendezés a jellemző. A táj meghatározó elemei még a fő közlekedési útvonalak és a villamos energia távvezetékei. A vasútvonal kettészeli a települést és megállóhely is tartozik a településhez. Déli irányból egy természetesen kialakult tó, a Piroska-tó kapcsolódik szervesen a településhez, szép és rendezett vízparti növényzettel, helyenként terebélyes fákkal kísérve. Ebből fakadóan a vízgazdálkodás, különös tekintettel a horgászatra jelentős szereppel bír. Az erdőterületek beépítésre nem szánt területek, melyeken belül az épített környezetet jellemzően csak az erdő elsődleges -gazdasági, vagy védelmi- rendeltetését szolgáló erdészeti építmények alkotják.

KÜLTERÜLETI KARAKTEREK

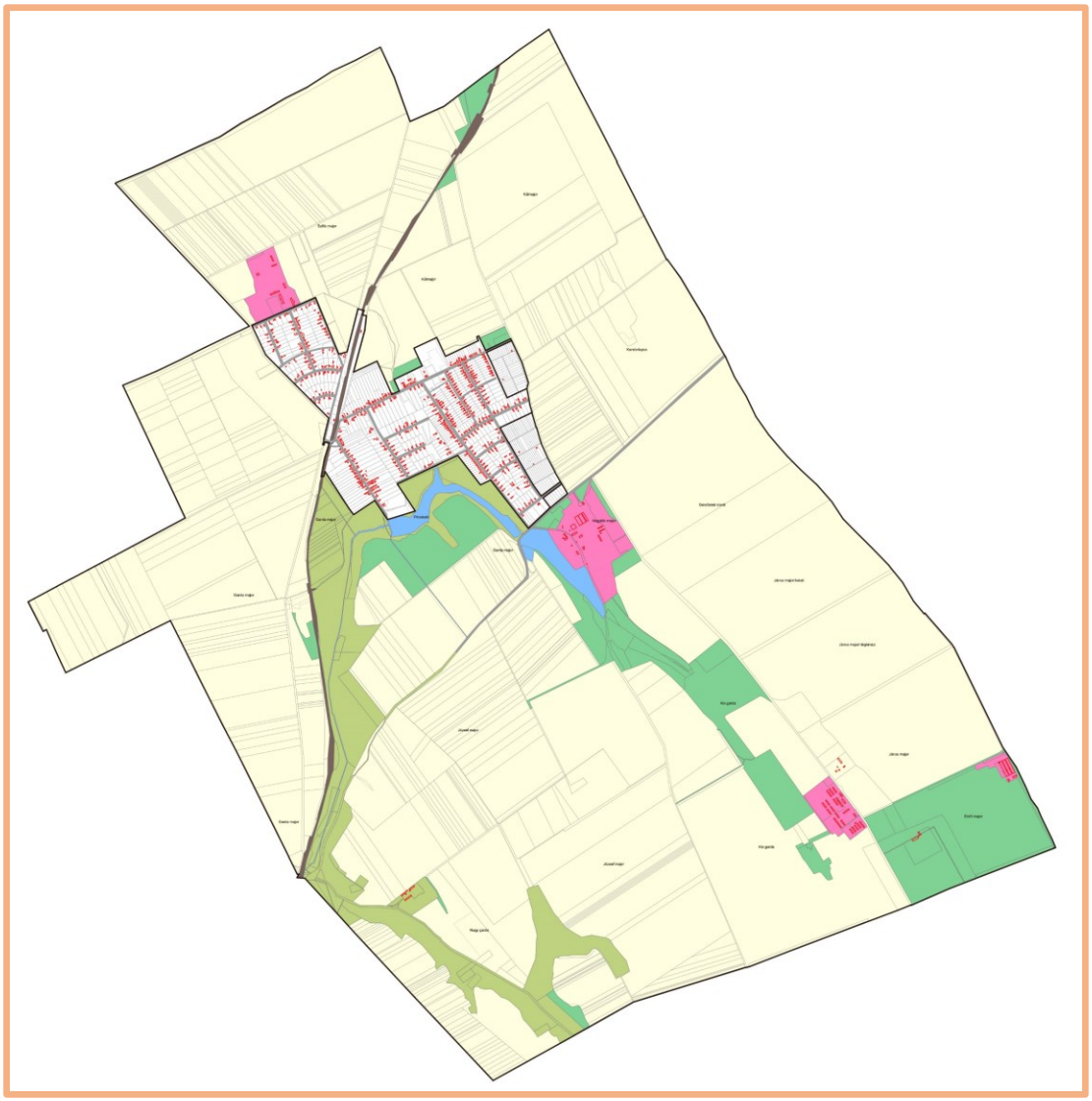

- MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
- RÉT-LEGELŐ-NÁDAS
- VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET
- GAZDASÁGI TERÜLET
- ERDŐTERÜLET
- KÖZLEKEDÉSI TERÜLET
- KÖTÖTTPÁLYÁS KÖZLEKEDÉS

BELTERÜLETI KARAKTEREK

Nagylók településen - az arculati jellemzők tekintetében - négy eltérő karakterű területrész különböztethető meg. A beépített és a még beépíthető területek zöme lakóterület. A lakóterületeken belül két különböző karakterű terület rajzolódik ki, melyek közvetlenül a második világháború után , jórészt tervezett parcellázások révén folyamatosan épültek be, s így az adott korszak jegyeit hordozzák magukon. A településközpont a Hunyadi és Rákóczi utak kereszteződésében alakult ki, amely a 20. század második felének az építészeti örökségét hordozza. A lakóterületeken a rendelkezésre álló építési telkek szinte mindegyike be is épült. A távlati utcanyitás lehetősége csak a vasút nyugati részén tervezett. A település geometriai középpontjában egy nagy összefüggő zöldterület található, mely egy tanösvény része. A vasút mellett ezen tengely szakítja még meg a településszövetet, ami a közlekedésre is hatással van. A temető, mely ugyan külterületre esik, ám szervesen kapcsolódik a településhez, bővítése déli irányban tervezett.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

BELTERÜLETI ZÖLDFELÜLET-PARK

FALUSIAS LAKÓTERÜLET

TEMETŐ TERÜLETE

1 TELEPÜLÉSKÖZPONT

Területe a bevezető műút és a Rákóczi út kereszteződése köré szerveződik. A lakó mellett itt található a legtöbb intézményi és kiszolgáló-kereskedelmi funkció. Ezen karakteren belül kell biztosítani a település fejlődéséhez szükséges új beruházásoknak a már kialakult településarculati jellemzőkhöz illeszkedő megvalósíthatóságát. Az Önkormányzat szervezésében a zöldfelületek kialakítása egységes koncepció mentén zajlik, mely méltó és gondozott képet biztosít mind a helyiek mind az idelátogatók számára.

2 FALUSIAS LAKÓTERÜLET

A településrész arculata, növényzettel átszőtt utcaképe jellegzetes mai magyar falusi utcakép. Jellemzően aszfaltozott úthálózata és a járda közötti zöldsáv biztosítja az utca kedvező, arányos és tágas megjelenését. Elsősorban lakóterületi funkciója van. Enyhén lejtős részek a központban található park területével határosan vannak. Az oldalhatáros beépítési mód mellett ritkán áll egy szabadonállóan elhelyezett épület. Az előkertes beépítés lehetőséget biztosít zöldfelületek kialakítására, melyre gondozott, beállt utcakép jellemző. Az új építés ritka, inkább a bővítés és a felújítás dominál. A vasút nyugati felén érdekes sugaras szerkezetű úthálózat található, mely zárodása déli irányban nem teljes.

Az utcaképben többféle tetőidommal, telepítéssel találkozhatunk. Aszfaltozott utak nem jellemzőek mindenhol, de folyamatosan születnek az újonnan burkolt szakaszok.

3 BELTERÜLETI ZÖLDFELÜLET-PARK

A falusias karakterben helyezkedik el a település legnagyobb összefüggő zöldfelülete, a Völgyliget park. Tervezetten létesült a helyi és táji-természeti adottságok figyelembevételével. A tájépítészeti eszközökkel egy kortárs, a kikapcsolódáshoz szükséges utcabútorokkal is rendelkező terület született, aminek közvilágítása megoldott, karbantartása megoldott. Rendkívül hangulatos, völgyben húzódó vonalvezetésének köszönhető védettségével elbűvölő mikroklímája van. Sok lehetőséget rejt magában a településközponthoz való közelsége, ám ebből az irányból feltárása nem teljesen megoldott.

4 TEMETŐ TERÜLETE

A településen egy temető található. A belterület határán kívül található nyugati irányban, a településszövettől kicsit elkülönülten. Aszfaltozott út vezet hozzá, fák takarásában található ravatalozóépülete egyszerű kis nyeregtetős épület, fedett beállóval. A temető alapvetően rendezett, zöld aljzata nyírásáról gondoskodnak, így az egész terület hangulata méltó funkciójához, ahol a helyiek leróhatják tiszteletüket az elhunyt hozzátartozóik előtt.

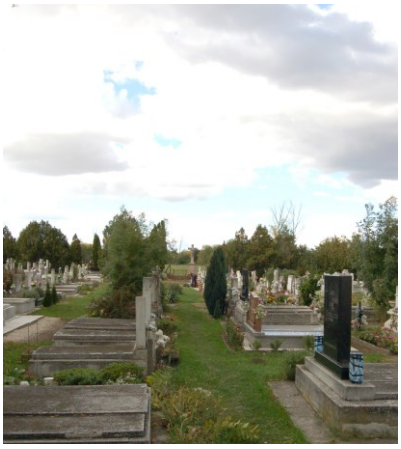

AJÁNLÁSOK

Ebben a fejezetben nem az a cél, hogy a felsorakoztatott ajánlásokkal egyoldalúan leszűkítsük az építészeti lehetőségeket, hanem szeretnénk bemutatni néhány tipikus hibát, melyek elkerülése egyértelmű szándékunk.

1 TELEPÜLÉSKÖZPONT

2 FALUSIAS LAKÓTERÜLET

A településszövet létrejötte tervezetten zajlott, ami érzékelhető a sok hasonló telepítést tekintve. Ebből fakadóan a családi házak telepítése jellemzően oldalhatáron álló és a telken belüli elhelyezkedése utcára merőleges rendszerű, míg a kialakult előkert az egyes utcákban 0-5 méter közötti. Ezeken a területeken a nem utcára merőlegesen telepített, vagy az indokolatlanul az utcavonalától hátrahúzott családi házak telepítése nem javasolt.

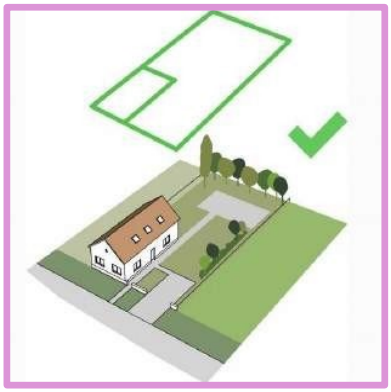

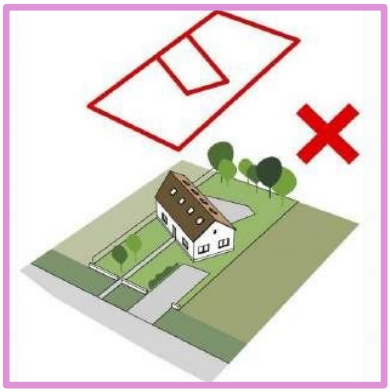

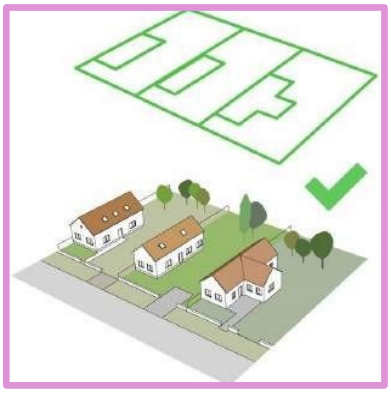

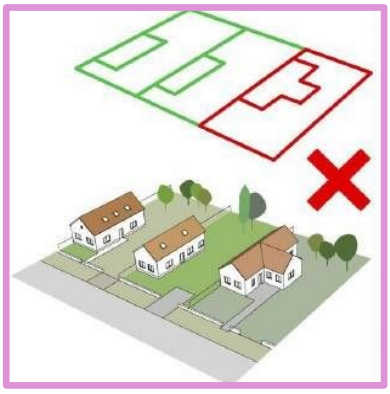

A település lakó funkciót magába foglaló beépített részein a telepítéssel lehetőleg a mikrokörnyezetben kialakult (oldalhatáron álló, vagy szabadonálló) állapothoz javasolt igazodni.

A lakóépületek jellemzően földszintesek, de az újabb beépítésű területeken jellemző a tetőterek beépítése is. Ezeken a területeken új épület elhelyezésekor nem javasolt a kialakult mikrokörnyezettől jelentősen eltérő épületmagasság alkalmazása.

Az anyaghasználat terén tisztában vagyunk azzal, hogy nem lehet települési szinten preferált anyagokat, színeket meghatározni, de talán erre nincs is szükség, hiszen a változatosság is része kell legyen a településképnek. Ezzel együtt a rikító színek kerülése, a visszafogottabb, paszteles árnyalatok használata, több természetes, vagy természetes hatású anyag (fa, tégla, kő, cserép, nád, stb.) megjelenése garantálhatja a településképbe való ideális illeszkedést. Az illeszkedő színvilág és anyaghasználat meghatározásakor érdemes megvizsgálni az adott ingatlan körüli utcaképet és közvetlen mikrokörnyezetét is.

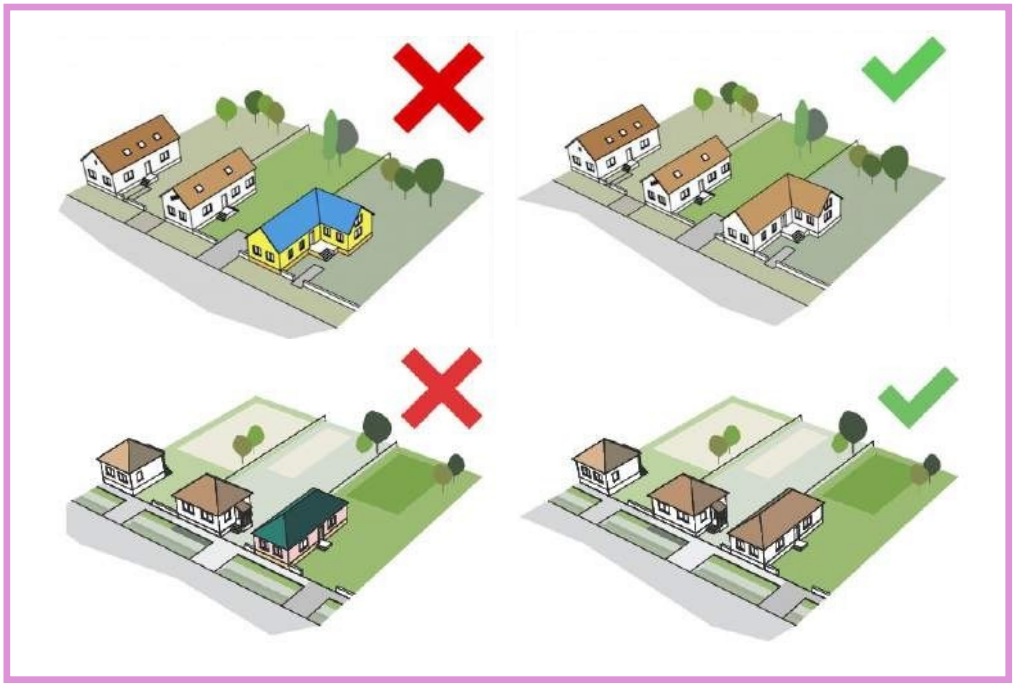

Ahol egymás mellett rendezetten kialakult beépítési formák, épülettömegek vannak , ott törekedni kell az ezekhez illeszkedő tömegalakításra. De egyben ez nem lehet akadálya, hogy a jelenkor követelményeinek megfelelően ne lehessen a régi épületeket, beépítési formákat megőrizve azokat átalakítani, bővíteni. Ebből fakadóan arra kell törekedni, hogy az alapvető utcaképet, mint értéket nem sértve szükséges megtervezni a felújításokat, bővítéseket vagy az új építéseket.

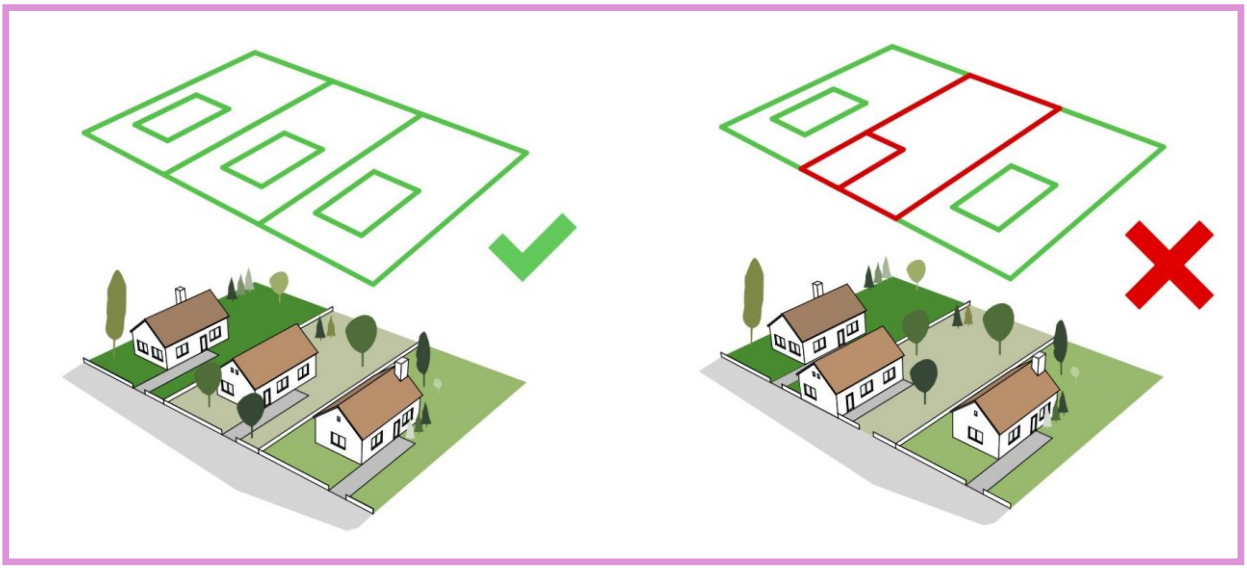

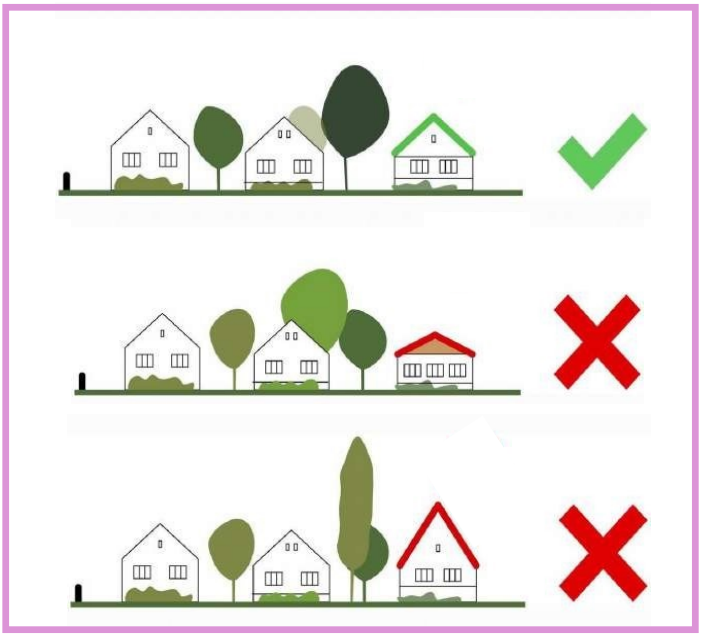

Ennek értelmében az utcafrontra néző épületrésznek szükséges követnie –ahol az megmaradt- a már kialakult struktúrát. Ez nem jelenti azt, hogy például az oldalkert fele, mégha nem is volt jellemző, ne lehessen bővíteni.

Egyéb, nem lakóépület esetén a tetők hajlásszöge nagyobb intervallumban, 15-45° között választható meg, de ha az adott funkció mást követel, ettől is el lehet térni, viszont ez csak végső esetben javasolt.

GAZDASÁGI TERÜLET

A harmonikus településkép kialakulásának érdekében a belterület szélén, azzal vizuális kapcsolatban álló gazdasági területeken is követendő a lakóterületek telepítési sémája, természetesen a szükséges egyéb szempontok figyelembe vétele mellett. Kerülendők a bonyolult alaprajzok és a toldalékos épületek kialakítása.

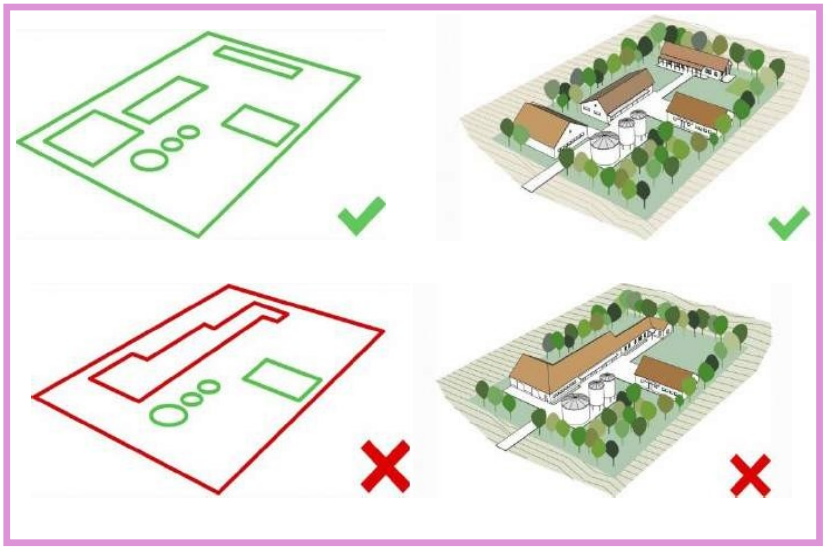

2 FALUSIAS LAKÓTERÜLET

A csoportosan beépítetlen telkek esetében, ahol nincs kialakult utcakép, a szűkebb mikrokörnyezethez szükséges alkalmazkodni. Mivel napjainkban nagyban eltérő lehetőségek és funkcionális igények jellemzik az építtetőket, nem ajánlott az épületekre túlzóan kötött telepítési és tömegformálási kikötéseket tenni. Törekedni kell azonban a túlzó, tömegében, arányaiban a közvetlen környezetét nem figyelembe vevő épületkialakítás elkerülésére.

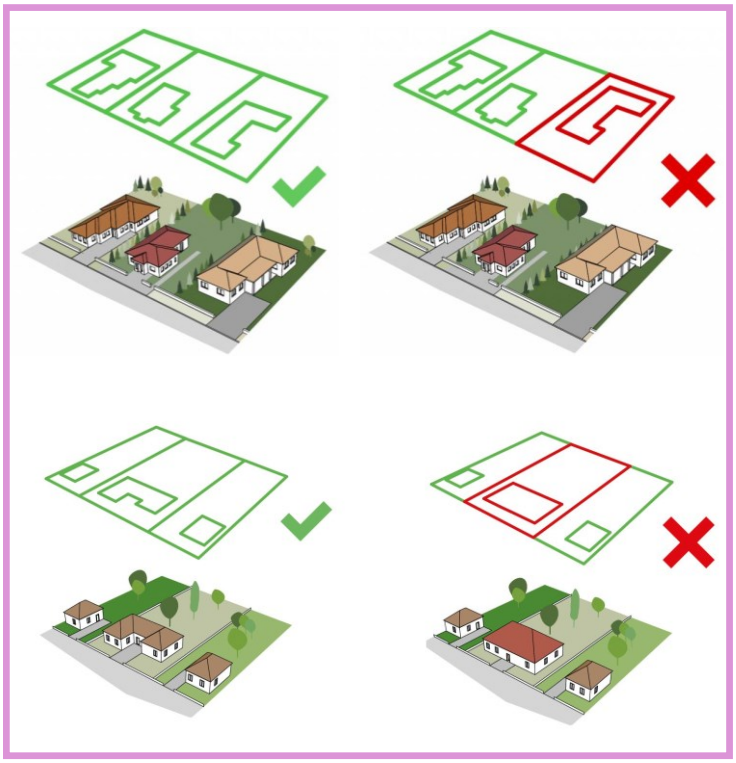

KERÍTÉSEK

A kerítések esetében Nagylók teljes területén, a kedvezőbb utcakép kialakulásának érdekében a teljesen tömör és a túl magas kerítések használata kerülendő. Az áttört kerítések utólagos elzárása (pl.: nádszövettel) szintén nem javasolt. A kerítések anyaghasználata esetében a természetes anyagok (kő, fa, stb.), illetve az épületnél alkalmazott anyagok használata kívánatos. Természetesen az utcaképben a modem anyagok használata is megférhet a hagyományos anyagok mellett, de célszerű szem előtt tartani az illeszkedést ebben az esetben is. A kapuk kialakításakor kerülendő az egyes bejáratok túl hangsúlyos kialakítása.

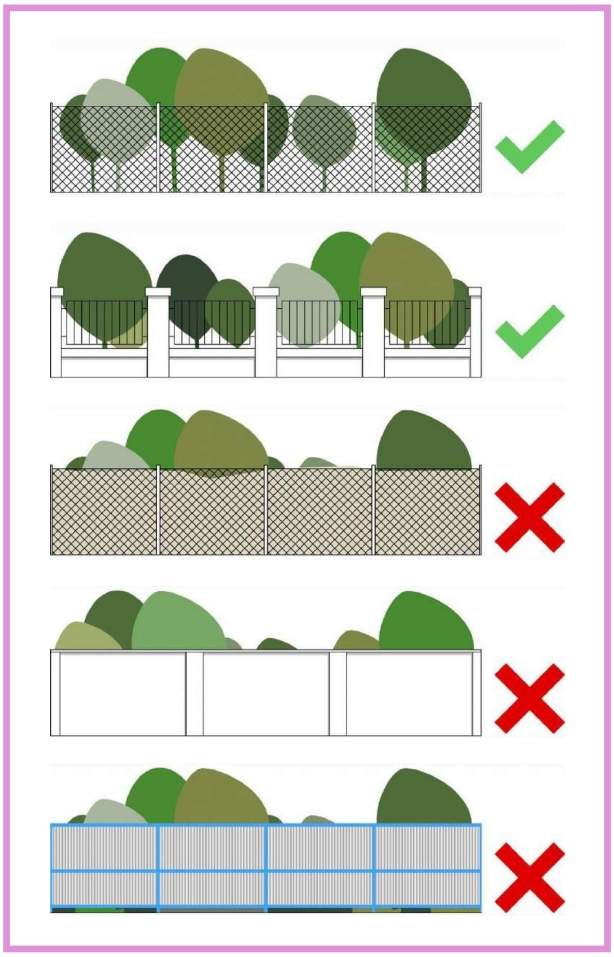

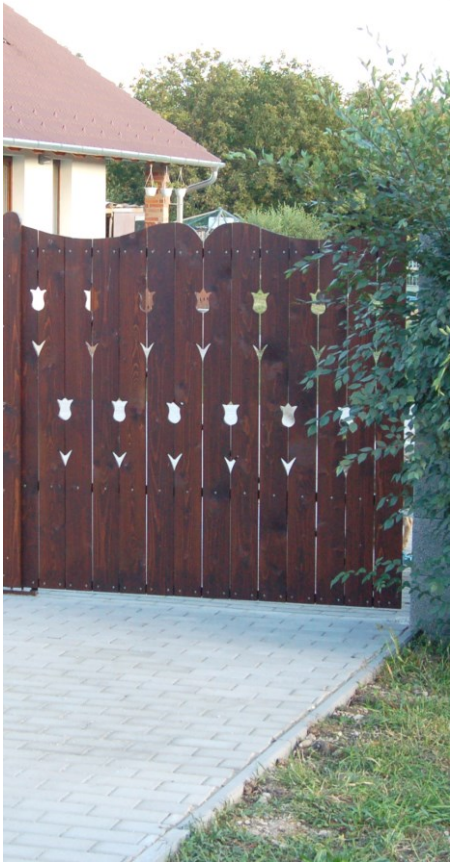

Külterületeken és beépítésre nem szánt területeken a növényzet alkalmazása a területhatár kijelölésére is követendő megoldás.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagíthatják az épületeket, büszkévé tehetik a tulajdonosokat. Ez egyaránt igaz lehet a lakóépületekre és egyéb gazdasági, vagy más funkciójú épületekre is. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet minőségi kialakítása és anyaghasználata díszítőelemként is működik. Ezzel együtt az öncélú és túlzó díszítőelemek kerülését javasoljuk.

NYÍLÁSZÁRÓK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. Az egyes településrészeken a mikrokörnyezet sajátosságainak megőrzése javasolt. Új ház építésekor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban illeszkedjen környezetébe. Ezzel mi is gazdagíthatjuk az utcaképet, mi több, magunk is hozzájárulhatunk a település egységes arculati identitásának fejlődéséhez.

UTCAFRONTOK

Mindannyiunk közös érdeke, hogy tágabb lakókörnyezetünk is gondozott és rendezett képet mutasson, hisz nem csak maguk az építmények alkotják az utcaképet. Ide tartoznak a gyalogos és gépkocsibehajtók, ezek részét képező átereszek is. Szakszerűen és környezetébe illeszkedően kialakítva az épület szépségét is segíthetik kiemelni.

A rendszerető lakosok gyakran alakítanak ki gondozott, virágos előkertet. A kertek szerepe átalakuló, hagyományos, falusi gazdasági udvarra már a történeti településrészen is egyre kevesebb példát találni. A felszámolt baromfiudvarok helyét fokozatosan felváltja a pihenőkert, a virágokkal díszített, fásított, füves udvar. Jellemző a mezőgazdasági munkához használt melléképületek jelenléte, kialakításuk vegyes képet mutat. Sokszor jól látható helyen vannak a telkeken, így megtervezésükkor a funkció mellett az esztétikumukra is fokozottan ügyelni kell.

A kerti építmények lehetőleg a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. Igaz ez a pergolák, növényrácsok, gépkocsi beállók, kukatárolók esetében is. A burkolatok esetében könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatok használata javasolt.

JÓ PÉLDÁK

JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

IMPRESSZUM

NAGYLÓK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.nagylok.hu

2435 Nagylók, Hunyadi u. 1.

Telefon: 06 25 507 350

Polgármester: Tóth József

pmhivatal@nagylok.hu

Főépítész: Kun Tímea

SZERKESZTETTE: Kovács Ádám

FOTÓ: Kovács Ádám

További képek:

szikm.hu, mapire.eu

VMK digitális archívum

Felhasznált irodalom:

Fehér Megye Kézikönyve,

Tamáska Máté: Falvak az uradalmak helyén

A kiadvány készítése során felhasználásra

kerültek a Lechner Tudásközpont Területi,

Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

által biztosított ábrák, sablonok.